Effecten op beschermde soorten Harselaar-Zuid Fase 1A , Barneveld

Actualiserend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet

F. van Vliet
M. Boonman
D. Beuker

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Effecten op beschermde soorten Harselaar-Zuid Fase 1A , Barneveld

Actualiserend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet

F. van Vliet
M. Boonman
D. Beuker

Bureau Waardenburg bv

opdrachtgever: Gemeente Barneveld

10 september 2013
rapport nr. 12-065

Status uitgave:	Eindrapport
Rapport nr.:	12-065
Datum uitgave:	10 september 2013
Titel:	Effecten op beschermde soorten Harselaar-Zuid Fase 1A, Barneveld
Subtitel:	Actualiserend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet
Samensteller:	drs. F. van Vliet drs. M.Boonman D. Beuker
Aantal pagina's inclusief bijlagen:	36
Project nr.:	12-276
Projectleider:	drs. G.F.J. Smit
Naam en adres opdrachtgever:	Gemeente Barneveld Postbus 63, 3770 AB Barneveld
Referentie opdrachtgever:	E-mail dhr. E. Stroobosscher d.d. 17 april 2012
Akkoord voor uitgave:	Teamleider Bureau Waardenburg bv drs. G.F.J. Smit
Paraaf:	

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Barneveld

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeve12-276 n en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv

Voorwoord

De Gemeente Barneveld wil het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied Harselaar-Zuid Fase 1A vaststellen. In dit kader is voorliggend rapport opgesteld. Het rapport beschrijft de op grond van de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden van het bestemmingsplangebied. Op basis van de aanwezige natuurwaarden en randvoorwaarden die gelden vanuit de Flora- en faunawet geeft het rapport uitgangspunten voor het nieuwe bestemmingsplan.

Uitgangspunt voor de rapportage was het rapport dat Bureau Waardenburg in 2010 heeft opgesteld voor het gebied Harselaar Zuid en Harselaar Driehoek.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

F. van Vliet	rapportage en projectleiding
M. Boonman	rapportage
D. Beuker	veldwerk en rapportage

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit de gemeente Barneveld werd de opdracht begeleid door de heer E. Stroobosscher.

Inhoud

Voorwoord 3

Inhoud 5

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding en doel 7

1.2 Het plangebied 8

1.3 Voorgenomen ingreep en mogelijke effecten 8

1.4 Aanpak natuurtoets 10

2 Betekenis plangebied voor beschermde soorten 13

2.1 Flora 13

2.2 Ongewervelden 13

2.3 Vissen 13

2.4 Amfibieën 14

2.5 Reptielen 14

2.6 Vogels 14

2.7 Grondgebonden zoogdieren 17

2.8 Vleermuizen 19

3 Effecten op flora en fauna 21

3.1 Flora 21

3.2 Ongewervelden 21

3.3 Vissen 21

3.4 Amfibieën 21

3.5 Reptielen 22

3.6 Vogels 22

3.7 Grondgebonden zoogdieren 23

3.8 Vleermuizen 24

4 Conclusies en aanbevelingen 25

4.1 Conclusies ten aanzien van ontheffingsaanvraag en vergunningsverlening 25

4.2 Ontheffingsaanvraag en randvoorwaarden bij uitvoering 25

5 Literatuur 27

Bijlage 1 Wettelijk kader 29

Bijlage 2 Kaart plangebied 35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De Gemeente Barneveld wil het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied Harselaar-Zuid Fase 1A vast stellen. Het nieuwe bestemmingsplan moet de aanleg van bedrijventerrein mogelijk maken.

In het kader van de planologische uitvoerbaarheid en het zorgvuldigheidsbeginsel in het bestemmingsplan moet de gemeente op voorhand onder rekening houden met gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet. In bijlage 1 wordt het wettelijk kader nader toegelicht.

In geval van het voornemen tot het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan dient beoordeeld te worden of er belemmeringen aanwezig zijn voor verlening van een eventuele ontheffing of vergunning in het kader van natuurwetgeving voor de activiteiten in het plan. Hiervoor moet in de eerste plaats duidelijke zijn welke beschermde natuurwaarden het bestemmingsplangebied herbergt. In de tweede plaats moeten de effecten van de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt op aanwezige soorten beoordeeld worden en de noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen en voor een vergunning en/of ontheffing.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een veldonderzoek naar beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet (Ff-wet). Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig en/of kunnen in het plangebied voorkomen (Hoofdstuk 2)?
- Welke functie heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde natuurwaarden (Hoofdstuk 2)?
- Welke effecten op beschermde natuurwaarden heeft de ingreep (Hoofdstuk 3)?
- Worden verbodsbepalingen van de Ff-wet overtreden? Zo ja, welke (Hoofdstuk 3)?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd (Hoofdstuk 3)?
- Is nader onderzoek nodig (Hoofdstuk 3)?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde natuurwaarden (Hoofdstuk 3)?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex artikel 75 in het kader van de Ff-wet. De beoordeling

van het voorkomen van en effecten op beschermde soorten is opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

1.2 Het plangebied

Het plangebied ligt in de Gelderse vallei aan de zuidoostkant van Harselaar (gemeente Barneveld). De ligging van het plangebied is indicatief weergegeven in figuur 1.1. De gedetailleerde begrenzing van het plangebied is weergegeven in bijlage 2. De zuidkant van het plangebied wordt gevormd door de EVZ Esvelderbeek. Het plangebied bestaat uit open agrarisch gebied met overwegend akkers en grasland. Binnen de begrenzing vallen verder een autocross circuit, het perceel met gebouwen van Partycentrum ’t Hoefslag en een terrein van NUON Netwerkservices. Er liggen enkele wateren, houtwallen en wegbegeleidende beplantingen verspreid door het gebied. De geplande ontsluitingsweg over de Oude Goorderweg (kortweg: ‘de Slinger’) maakt geen deel uit van het plangebied. De Slinger is voorzien in het bestemmingsplan Harselaar-Driehoek, dat op 1 maart 2011 door de gemeenteraad van Barneveld is vastgesteld en op 27 december 2012 onherroepelijk is geworden.

1.3 Voorgenomen ingreep en mogelijke effecten

Het nieuwe bestemmingsplan moet de aanleg van bedrijventerrein mogelijk maken. Uitgangspunten hierbij zijn:
- Het perceel van Partycentrum de Hoefslag aan de Wencopperweg blijft ongewijzigd.
- Het plangebied wordt ingericht met bebouwing (bedrijven), bijbehorende infrastructuur en groenstructuren.

Daarnaast geldt dat tussen de Esvelderbeek en het bedrijventerrein een groene zone wordt aangelegd met de volgende doelen:
- Realisatie van aanwezige ecologische verbindingszone van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur vooral voor amfibieën.
- Waterberging voor water afkomstig van het bedrijventerrein.
- Recreatief medegebruik.
- Zone dient als landschappelijke 'rand' van het bedrijventerrein.

Figuur 1.1 Indicatieve ligging plangebied (voor gedetailleerde begrenzing zie bijlage 2) (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).)

1.4 Aanpak natuurtoets

De rapportage is gebaseerd op de eerdere rapportage van Boonman & Smit (2010). In 2010 heeft Bureau Waardenburg het plangebied als onderdeel van een groter onderzoeksgebied geïnventariseerd op vogels (m.n. steenuil), amfibieën en zoogdieren (m.n. das, steenmarter en vleermuizen). Van geen van deze soort(groepen) waren volledig dekkende en actuele gegevens beschikbaar.

De begrenzing van het gebied dat is 2010 onderzocht is was globaal als volgt. In het noorden werd het onderzoeksgebied begrensd door de A1, in het oosten door de vuilstort, in het zuiden door de EVZ Esvelderbeek en in het westen door het bestaande bedrijventerrein Harselaar.

In onderstaande wordt de aanpak van het veldonderzoek in 2010 nader toegelicht. De onderzoeksresultaten van Mertens (2006; 2008) dienden als basis voor het nader onderzoek.

Amfibieën
Op 25 maart, 12 april en 17 mei 2010 is 's avonds gezocht naar amfibieën. Met behulp van een sterke zaklamp en een schepnet zijn de wateren onderzocht. Daarnaast is geluisterd naar roepende rugstreeppadden. Rugstreeppad is in 2008 waargenomen in plassen op de naastgelegen vuilstortplaats (Mertens, 2008). In de ruime omgeving van het plangebied (op ca. 3 km afstand, ten noordoosten van Voorthuizen) is in 2006 kamsalamander waargenomen (Mertens 2006; Mertens, 2008). Kamsalamander kon bij een gerichte inventarisatie in 2008 niet meer worden vastgesteld (Mertens, 2008).

Reptielen
Op 12 april 2010 is gezocht naar reptielen. Met name de randen van bosjes en de spoorlijnberm zijn hiervoor afgelopen. In de ruime omgeving van het plangebied (op ca. 4 km afstand, ten noorden van Voorthuizen) zijn hazelworm en levendbarende hagedis waargenomen (Mertens 2006; Mertens, 2008). Levendbarende hagedis kon bij een gerichte inventarisatie in 2008 niet meer worden vastgesteld (Mertens, 2008).

Vissen
Het onderzoek naar vissen is gelijktijdig uitgevoerd met de amfibieëninventarisatie. Op 25 maart, 12 april en 17 mei 2010 zijn de aanwezige wateren bemonsterd.

Mertens (2006; 2008) heeft in de omgeving van het plangebied geen vissoorten gevangen die momenteel beschermd zijn op grond van de Flora- en faunawet.

Vogels
Mertens (2006; 2008) heeft in de omgeving van het plangebied jaarrond beschermde nestplaatsen van de volgende soorten vastgesteld: buizerd, havik, roek en steenuil.

Het hele gebied (Harselaar Driehoek en Harselaar Zuid) is in 2010 onderzocht op het voorkomen van broedvogels waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd[1] zijn. Op 12 april 2010 is hiervoor het gebied afgelopen om te zoeken naar roofvogelnesten en huismussen. Op dat moment waren de bomen nog niet in blad waardoor nesten goed zichtbaar waren. Uilen en in het bijzonder steenuil zijn 's avonds onderzocht op 25 maart en 12 april 2010 door middel van geluidsnabootsing met een recorder. De resultaten zijn geïnterpreteerd op basis van criteria volgens Van Dijk & Boele (2011). Tijdens dit onderzoek is o.a. een nestlocatie van een steenuilenpaar vastgesteld in een schuur aan de Oude Goorderweg in Harselaar Driehoek.

Op 31 oktober 2012 is in de namiddag een aanvullend veldbezoek afgelegd om de aanwezigheid van steenuilen aan de Oude Goorderweg vast te stellen. Op het moment van donker worden is er gekeken naar uitvliegbewegingen en is er geïnventariseerd door middel van het afspelen van de territoriumroep met een recorder, conform de methode 'uitgebreide territoriumkartering' (van Dijk & Boele 2011). Tevens is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de realisatie van het plan zal leiden tot verlies aan essentieel foerageergebied. Onder essentieel foerageergebied wordt in dit verband verstaan, leefgebied dat van belang is voor de functionaliteit van de nestplaats aan de Oude Goorderweg en dat met deze nestplaats samenvalt.

Grondgebonden zoogdieren
Het gebied is op 12 april 2010 onderzocht op de aanwezigheid van dassen(burchten) en steenmarters. Daarbij is ook gelet op de aanwezigheid van eekhoornnesten.

Mertens (2006; 2008) heeft dassenburchten aangetroffen in de omgeving van het plangebied, dat wil zeggen even ten noorden van de A1 ter hoogte van de recreatieplas Zeumeren op een voormalig MOB-terrein. Dassenburchten zijn tevens vastgesteld in het Diepenbosch en Wilbrinkbosch (op ca. 4 km afstand, ten noorden van Voorthuizen).

Mertens (2006; 2008) heeft eekhoorn vastgesteld op het landgoed Wilbrinkbosch en Diepenbosch. In het Johannabosch en Boslust werd door een beheerder van een aangrenzend perceel gemeld dat hij vorig jaar een

[1] Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief, zwarte wouw. Allen categorie 1 (zwaarste categorie jaarrond beschermde nesten)

eekhoorn heeft doodgereden. In beide bossen zijn echter geen eekhoornnesten aangetroffen (Mertens 2006; 2008).

Steenmarter is bekend uit de ruime omgeving van het plangebied. Mertens (2008) heeft steenmarter waargenomen ten noorden van Voorthuizen (op ca. 4 km afstand van het plangebied).

Mertens (2006) geeft aan in 2006 een zichtwaarneming te hebben verricht van waterspitsmuis in het Elzenbroekbos aan de Wencopperweg. Het voorkomen van waterspitsmuis is in 2010 *niet* gericht onderzocht.

Vleermuizen
Het gebied is in 2010 onderzocht op het voorkomen van vleermuizen. Vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een D240x batdetector. Geluiden zijn opgenomen met een Edirol en naderhand geanalyseerd met het programma BatSound om betrouwbare determinatie mogelijk te maken. Op 17 mei is gebruik gemaakt van een Anabat detector die in de verlaten schuur in de Driehoek geplaatst werd. Deze passieve monitoring detector neemt alle vleermuisgeluiden op zodat deze naderhand geanalyseerd kunnen worden. Op 12 april is gezocht naar baltsplaatsen van grootoorvleermuizen. Tijdens twee ochtendbezoeken op 7 en 15 juni is gezocht naar verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is op 12 april en 17 mei gezocht naar vliegroutes van vleermuizen. Op 5 en 21 september is gezocht naar paarplaatsen van dwergvleermuizen en rosse vleermuizen

Mertens (2006; 2008) heeft eerder in de omgeving van het plangebied de volgende soorten vastgesteld: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, watervleermuis en grootoorvleermuis.

2 Betekenis plangebied voor beschermde soorten

2.1 Flora

Het plangebied is als onderdeel van een groter gebied in 2006 en 2008 onderzocht op het voorkomen van beschermde plantensoorten (Mertens 2006; Mertens 2008). Bureau Viridis (Dijk *et al*., 2011) heeft in 2010 het hele stroomgebied van de Esvelderbeek onderzocht op beschermde soorten, inclusief het tracé in het plangebied. Er zijn geen strikt beschermde soorten aangetroffen in het plangebied. Alleen iets ten zuiden van het plangebied is gewone vogelmelk (tabel 1 FF-wet) aangetroffen. Strikt beschermde soorten (tabel 2 of 3 FF-wet) zijn ook in de omgeving van het plangebied niet bekend (www.waarneming.nl; FLORON, 2011). Op grond hiervan is besloten om in 2010 geen aanvullend veldonderzoek te doen naar het voorkomen van beschermde soorten planten. Het voorkomen van strikt beschermde plantensoorten in het plangebied wordt uitgesloten.

2.2 Ongewervelden

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen strikt beschermde (tabel 2 en 3 FF-wet) soorten ongewervelden vastgesteld in het plangebied (Boonman & Smit, 2010). Ook Van Dijk *et al*. (2011) hebben geen beschermde ongewervelden in en langs de Esvelderbeek ter hoogte van het plangebied vastgesteld. Mertens (2006, 2008) heeft evenmin beschermde ongewervelden waargenomen in het plangebied en omgeving. Op grond van deze onderzoeksresultaten, het aanwezige habitat en verspreidingsgegevens (www.waarneming.nl; http://www.eis-nederland.nl/ De Vlinderstichting, 2008. http://www.libellennet.nl/; http://www.vlinderstichting.nl/) wordt het voorkomen van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied uitgesloten.

2.3 Vissen

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen strikt beschermde (tabel 2 en 3 FF-wet) soorten vissen vastgesteld in het plangebied (Boonman & Smit, 2010). Ook Van Dijk *et al*. (2011) hebben geen beschermde vissen op het tracé van de Esvelderbeek ter hoogte van het plangebied vastgesteld. Op grond hiervan wordt het voorkomen van strikt beschermde soorten vissen in het plangebied dan ook uitgesloten.

2.4 Amfibieën

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen strikt beschermde (tabel 2 en 3 FF-wet) soorten amfibieën vastgesteld in het plangebied (Boonman & Smit, 2010). Ook Van Dijk *et al*. (2011) hebben geen beschermde amfibieën op het tracé van de Esvelderbeek ter hoogte van het plangebied vastgesteld. Aangezien het gerichte inventarisaties betrof van meerdere onderzoeksronden, mag op basis van deze resultaten geconcludeerd worden dat het plangebied momenteel geen betekenis heeft voor strikt beschermde soorten amfibieën.

Het is mogelijk dat de ontwikkelingswerkzaamheden binnen het plangebied een aantrekkende werking hebben op rugstreeppad en de soort hier tijdens de werkzaamheden opduikt. De rugstreeppad is bekend uit de omgeving (Mertens, 2008) en is een echte pionierssoort. In stedelijke gebieden wordt hij regelmatig waargenomen in ruige, kunstmatig gecreëerde zandige milieus met losgrondige bodems die snel opwarmen, zoals opgespoten zandvlaktes en bouwterreinen. Ze kunnen hier tijdelijke waterplassen of water dat in bouwputten of binnen funderingen stagneert als voortplantingswater gebruiken.

Het plasje net ten zuiden van de spoorlijn en de Esvelderbeek vormt voortplantingswater van bruine kikker, gewone pad en bastaardkikker (allen tabel 1 FF-wet) (Boonman & Smit, 2010).

2.5 Reptielen

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen strikt beschermde (tabel 2 en 3 FF-wet) soorten reptielen vastgesteld in het plangebied (Boonman & Smit, 2010). Ook Van Dijk *et al*. (2011) hebben geen beschermde reptielen op het tracé van de Esvelderbeek ter hoogte van het plangebied vastgesteld. Op grond hiervan wordt het voorkomen van strikt beschermde soorten reptielen in het plangebied dan ook uitgesloten.

2.6 Vogels

Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels aangetroffen *in* het plangebied van Harselaar Zuid Fase 1A (Boonman & Smit, 2010).

Steenuil
In 2010 is buiten het plangebied in een schuur aan de Oude Goorderweg in de zuidwesthoek van de Harselaar-Driehoek (het gebied tussen de A1 en de spoorlijn Amersfoort-Apeldoorn, ten oosten van het bestaande bedrijventerrein Harselaar) een nestplaats van één paar steenuilen (soort

met jaarrond beschermde nestplaats) vastgesteld. In oktober 2012 is op dezelfde locatie weer een steenuil vastgesteld. Het dier is ruim een half uur na zonsondergang waargenomen op de noordwestzijde van het dak van de schuur. Op grond van de onderzoeksresultaten uit 2010 en de waarneming van de steenuil in 2012 wordt geconcludeerd dat de schuur aan de Oude Goorderweg anno 2012 nog steeds in gebruik is als nestlocatie door steenuilen.

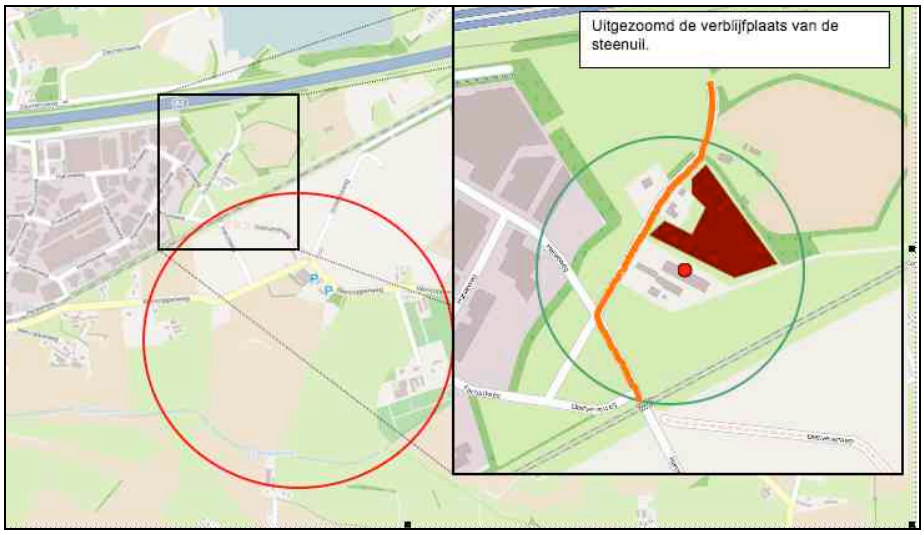

Figuur 2.1 Kaart plangebied met nestlocatie steenuil (schuur, rode stip) en een zone van 150 m daaromheen (circel) en de paardenweide als essentieel foerageergebied (bruin gearceerd). (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

Voor het functioneren van de nestplaats (succesvolle voortplanting) is voldoende geschikt foerageergebied nodig. Steenuilen foerageren bij voorkeur op paardenweiden (vooral wanneer paarden aanwezig zijn), open mestopslag, met koeien begraasde weilanden en houtwallen. Ze foerageren o.a. op regenwormen, grote insecten, muizen en kleine zangvogels. Essentieel foerageergebied bevindt zich over het algemeen in de directe omgeving van de nestplaats binnen een straal van ca. 150 m (Permentier & van Paassen, 2009). Niet alle gronden binnen een straal van ca. 150 m vormen per definitie essentieel foerageergebied. Het hangt af van de (ecologische) kwaliteit en de functie van de gronden of deze als essentieel foerageergebied voor de steenuil kan functioneren. Onderzoek van Van den Bremer *et al*. (2009) liet zien dat de gemiddelde foerageerafstand in de broedtijd gerekend vanaf de nestlocatie *gemiddeld* ongeveer 100 m bedraagt. De maximale foerageerafstand bedraagt 300 m en wordt slechts incidenteel afgelegd. Gemiddeld is een steenuilterritorium ongeveer 10 ha groot.

In de huidige situatie biedt de paardenwei grenzend aan de schuur optimaal foerageergebied voor het steenuilenpaar. In de hoeken heeft het weiland een wat rommelig karakter. De paardenwei wordt doorkruist met rasters waar ter hoogte van de paaltjes de vegetatie hoger is. De rasters bieden goede uitkijkpunten voor steenuilen bij het jagen. Verder is het omliggende terrein deels als opslag gebruikt voor betonnen panelen. Ook deze bieden uitkijkposten voor steenuilen.

Het plangebied voor Harselaar Zuid Fase 1A ligt buiten de 150 m zone vanaf de nestplaats. Binnen een straal van 300 m van de nestplaats ligt binnen het plangebied van Harselaar Zuid Fase 1A het motorcrossterrein, dat uit overwegend kaal zand bestaat en dat ongeschikt is als foerageergebied voor steenuil. De zone langs het spoor is wat ruiger; het paar steenuilen zal hier gezien de afstand tot de nestplaats hooguit incidenteel foerageren. Deze zone langs het spoor en het motorcrossterrein vormen dan ook geen essentieel foerageer- en leefgebied voor de steenuil.

Geconcludeerd wordt dat het plangebied voor Harselaar Zuid Fase 1A geen essentieel leefgebied vormt voor steenuil en niet van belang is voor de functionaliteit van de nestplaats aan de Oude Goorderweg.

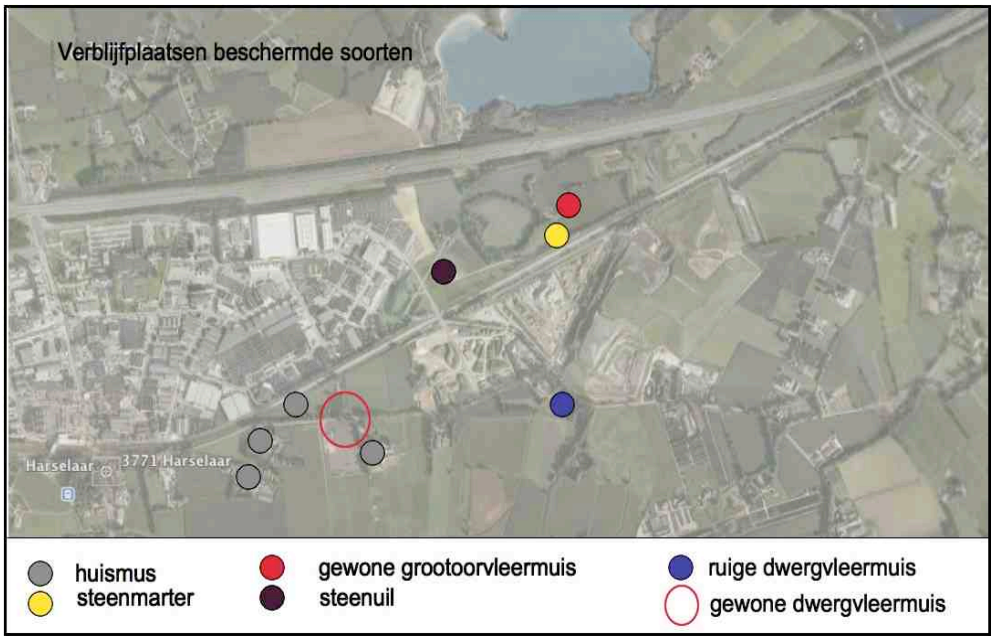

Figuur 2.2. Resultaten veldonderzoek 2010 naar verblijfplaatsen van beschermde soorten in het plangebied Harselaar Zuid en omgeving.

Huismus

Buiten het plangebied broeden op diverse erven huismussen (figuur 2.2). Het plangebied zelf heeft geen betekenis voor huismus. Huismussen foerageren in de directe omgeving van hun nestplaats (op en rondom erven).

2.7 Grondgebonden zoogdieren

Das
Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen dassen (tabel 3 FF-wet), burchten of sporen van dassen vastgesteld in het plangebied. Hiermee is uitgesloten dat het plangebied burchten van das herbergt. Het plangebied heeft evenmin betekenis als foerageergebied voor dassen.

Steenmarter
Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van een steenmarter (tabel 2 FF-wet). Van de steenmarter werden uitwerpselen gevonden net *buiten* het plangebied in een verlaten boerderij aan de Grote Bosweg. Gelet op de hoeveelheid uitwerpselen lijkt het te gaan om een tijdelijke en geen vaste verblijfplaats. Verse uitwerpselen werden hier niet aangetroffen.

Eekhoorn
Tijdens het veldonderzoek in 2010 zijn geen nesten van eekhoorn (tabel 2 FF-wet) vastgesteld in het plangebied. Geschikt habitat in de vorm van droog loof-, naald- of gemengd bos ontbreekt in het plangebied. Op grond hiervan wordt het voorkomen van eekhoorn in het plangebied dan ook uitgesloten.

Waterspitsmuis
Mertens (2006) geeft aan in 2006 een *zicht*waarneming te hebben verricht van waterspitsmuis (tabel 3 FF-wet) in het Elzenbroekbos aan de Wencopperweg (zie onderstaande foto). Deze waarneming is opmerkelijk. Met uitzondering van omgeving Wageningen (ca. 20 km ten zuiden van het plangebied) zijn er geen recente (> 1990) waarnemingen bekend van waterspitsmuis uit de Gelderse Vallei (Bron: werkatlas zoogdieren van Gelderland 2011). Ook de Esvelderbeek biedt (nog) geen geschikt leefgebied voor waterspitsmuis (Van Dijk *et al*, 2011).

Het elzenbroekbosje biedt marginaal leefgebied voor waterspitsmuis. Het is beperkt van omvang (ca. 200 x 100 m^2) en ligt geïsoleerd te midden van open agrarisch gebied. Het aanwezige water bestaat uit een beschaduwde poel en een smalle, ondiepe sloot met voedselrijk water. Waterspitsmuizen leven in en langs schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers met bodembedekkende vegetatie. Het territorium strekt zich doorgaans parallel aan oevers uit over een afstand van ca. 250m. Het bosje biedt dan ook slechts ruimte voor enkele (< 4) dieren. Op grond van deze habitateisen en de terreinkenmerken, gecombineerd met het ontbreken van andere waarnemingen in de ruime omgeving wordt uitgesloten dat het plangebied een (deel)populatie waterspitsmuizen herbergt.

Elzenbroekbosje langs de Wencopperweg, gemeente Barneveld (Bron: Google Earth).

Het waargenomen dier in 2006 kan een zwervend exemplaar zijn geweest. Tijdens de zomer, bij hogere populatiedichtheden, kunnen waterspitsmuizen nomadisch worden en ook aangetroffen worden in suboptimale gebieden die ze later weer verlaten. Ze lijken vaak maar een korte periode (enkele maanden) in eenzelfde gebied door te brengen voordat ze verder trekken (Verbeylen & Marien, 2009).

Overige soorten

Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van in Nederland algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren van tabel 1 FF-wet.

2.8 Vleermuizen

Wat betreft vleermuizen (allen tabel 3 FF-wet) herbergt het plangebied één paarplaats van een ruige dwergvleermuis (Boonman & Smit, 2010). De paarplaats is aangetroffen in één van de oude eiken bij de parkeerplaats van Partycentrum de Hoefslag aan de Wencopperweg. Verblijfplaatsen van andere soorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldonderzoek in 2010. Op grond van deze onderzoeksresultaten wordt uitgesloten dat er behalve de paarplaats bij Partycentrum de Hoefslag nog andere verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het plangebied.

Buiten het plangebied (westelijker langs de Wencopperweg) zijn sociaal roepende gewone dwergvleermuizen waargenomen. In één van de twee nabijgelegen huizen buiten het plangebied is waarschijnlijk een paarplaats aanwezig van gewone dwergvleermuis. In een verlaten boerderij net ten noorden van het plangebied (in de 'Driehoek' tussen het spoor en de A1) werd een verblijfplaats van gewone grootoorvleermuizen aangetroffen (figuur 2.2).

Het plangebied maakt deel uit van het foerageergebied van gewone grootoorvleermuis, baard- of brandt's vleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis. Langs de Wencopperweg is één foeragerende grootoorvleermuis waargenomen. Met name boven het plasje bij de spoorlijn werden meerdere foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers en enkele rosse vleermuizen waargenomen. Er is één foeragerende baard- of brandt's vleermuis waargenomen in het elzenbroekbosje aan de Wencopperweg. Deze twee soorten zijn op basis van geluid niet van elkaar te onderscheiden. Overvliegende rosse vleermuizen werden op beide ochtenden net voor zonsopgang waargenomen. De dieren vlogen in de richting van het Wilbrinksbosch, hier is waarschijnlijk de verblijfplaats aanwezig.

3 Effecten op flora en fauna

3.1 Flora

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde plantensoorten (§2.1). De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen dus niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde plantensoorten. Er is geen noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen of voor een ontheffing.

3.2 Ongewervelden

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten ongewervelden (§ 2.2). De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen dus niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten ongewervelden. Er is geen noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen of voor een ontheffing.

3.3 Vissen

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde vissoorten (§ 2.3). De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen dus niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde vissoorten. Er is geen noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen of voor een ontheffing.

3.4 Amfibieën

Het plangebied heeft momenteel geen betekenis voor strikt beschermde amfibieënsoorten (§ 2.4). Een noodzaak voor een ontheffing in het kader van de Ff-wet voor amfibieën ontbreekt vooralsnog.

Indien rugstreeppadden uit de omgeving het gebied koloniseren tijdens de werkzaamheden, zijn aanvullende maatregelen nodig om overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen en zorgvuldig handelen te garanderen. Hiervoor wordt verwezen naar de soortenstandaard voor de rugstreeppad (Ministerie van EL&I, 2011). Deze soortenstandaard bevat een set standaardmaatregelen, die een initiatiefnemer van een ruimtelijke ingreep kan of moet nemen als rugstreeppad in het geding is.

3.5 Reptielen

Het plangebied heeft geen betekenis voor beschermde soorten reptielen (§ 2.5). De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen dus niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten reptielen. Er is geen noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen of voor een ontheffing.

3.6 Vogels

Steenuil
De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van steenuil (soort met jaarrond beschermde nestplaats). Een ontheffing van de Ff-wet is niet nodig. Er zijn geen nestplaatsen in het plangebied vastgesteld; directe vernietiging van nestplaatsen als gevolg van de ontwikkeling van het plangebied tot bedrijventerrein is dan ook niet aan de orde. Het plangebied vormt geen essentieel leefgebied voor steenuil en is niet van belang voor de functionaliteit van de nestplaats van een paar steenuilen net buiten het plangebied aan de Oude Goorderweg.

Tijdens de aanlegfase is sprake van extra geluidsbelasting, vooral als gevolg van heiwerkzaamheden. Deze heiwerkzaamheden vinden louter plaats ten behoeve van de aanleg van het bedrijventerrein. Extra geluidsbelasting kan leiden tot verstoring, al dan niet permanent, van broedvogels. De effecten van extra geluidsbelasting op vogels zijn afhankelijk van diverse factoren, zoals de duur en frequentie van de verstoring, de betreffende soort, het habitat, seizoen, etc. Vogels zijn het meest kwetsbaar voor verstoring in het broedseizoen. Om verstoring te minimaliseren wordt geadviseerd om heiwerkzaamheden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uit te voeren.

De heiwerkzaamheden voor aanleg van het bedrijventerrein Harselaar Zuid Fase 1A zullen niet leiden tot wezenlijke verstoring van steenuil. Onder wezenlijke verstoring wordt verstaan dusdanige verstoring dat de steenuilen het broedterritorium zullen verlaten of hun jongen niet succesvol kunnen grootbrengen. De werkzaamheden zijn tijdelijk en overlappen niet in tijd met de foerageeractiviteiten van steenuil. Steenuilen foerageren overwegend in de schemer en in de nacht, terwijl de werkzaamheden overdag worden uitgevoerd. De steenuilen worden dus niet belemmerd in hun foerageeractiviteiten. Daarbij komt dat de steenuilen reeds de nodige geluidsbelasting kennen (snelweg A1 op korte afstand, spoorlijn nabij en gebruik van motorcrossterrein). Recentelijk zijn op ca. 50 m ten noorden van de nestplaats nieuwe bedrijven geplaatst (bij de Hanzeweg). Het heien heeft (kennelijk) niet geleid tot permanente verstoring van steenuil. Immers, de steenuil heeft zijn territorium niet verlaten, ondanks de heiwerkzaamheden.

Effecten op de gunstige staat van instandhouding (lokaal, regionaal en landelijk) van steenuil zijn uitgesloten. Effecten op steenuil zijn zoals boven beschreven nihil. Er is namelijk geen sprake van verlies aan nestplaatsen, geen verlies aan essentieel foerageergebied of wezenlijke verstoring van steenuilen.

Overige soorten
Het plangebied vormt verder leefgebied voor algemene soorten broedvogels van bos, akkers en stedelijk gebied. De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt kunnen leiden tot verstoring van deze broedvogels. Broedvogels zijn strikt beschermd op grond van de Ff-wet. Het overtreden van verbodsbepalingen ten aanzien van broedvogels kan voorkomen worden door heiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren en/of om gebruik te maken van geluidsreducerende technieken en door opgaande beplanting buiten het broedseizoen te verwijderen. De gunstige staat van instandhouding van betreffende vogelsoorten is niet in het geding. Het gaat om in Nederland (vrij) algemeen voorkomende soorten (geen rode lijst soorten).

3.7 Grondgebonden zoogdieren

Steenmarter
Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van steenmarter (tabel 2 Ff-wet). Het plangebied herbergt geen vaste verblijfplaatsen van steenmarter. De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van steenmarter. Het plangebied heeft geen betekenis voor overige grondgebonden zoogdieren van tabel 2 en 3 van de Ff-wet (§ 2.7).

Waterspitsmuis
In het elzenbroekbosje in het plangebied kan incidenteel een zwervend exemplaar van waterspitsmuis (tabel 3 Ff-wet) verwacht worden, getuige eerdere zichtwaarneming in het gebied. Van een populatie van waterspitsmuis in het plangebied is géén sprake. Gezien de mogelijke aanwezigheid van een zwervende waterspitsmuis kan niet worden uitgesloten dat er geen waterspitsmuis gedood wordt bij het bouwrijp maken van het bosje. Gelet hierop is het aanvragen van een ontheffing van de Ff-wet gewenst. De duurzame staat van instandhouding van de lokale populatie is niet in het geding. Het betreft slechts een enkel dier. Het plangebied heeft geen betekenis op populatieniveau.

Overige soorten
Verder kunnen de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt leiden tot vernietiging van verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten van tabel 1 van de FF-wet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en is dus geen ontheffing nodig. De gunstige staat van instandhouding is niet in het geding. Het betreft in Nederland algemeen voorkomende soorten.

3.8 Vleermuizen

De ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt zullen niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen (tabel 3 Ff-wet). Er is geen noodzaak voor mitigerende en/of of compenserende maatregelen of voor een ontheffing.

Het plangebied herbergt één paarplaats van een ruige dwergvleermuis. De paarplaats betreft één van de oude eiken bij de parkeerplaats van Partycentrum de Hoefslag aan de Wencopperweg. Bij toekomstige realisatie van bedrijventerrein in het plangebied blijven deze eiken en dus de paarplaats gehandhaafd. Andere verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied zijn uitgesloten. Vernietiging van verblijfplaatsen van vleermuizen is dus niet aan de orde bij de voorgenomen ingreep.

Bestaande foerageerplekken van vleermuizen zoals het plasje bij de spoorlijn en het elzenbroekbosje aan de Wencopperweg moeten wijken in de nieuwe inrichting. Voor de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn deze structuren niet van belang. Er is voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving voorhanden. Laatvlieger en gewone dwergvleermuis, waarvan meerdere foeragerende exemplaren in het plangebied zijn aangetroffen, zijn weinig kieskeurig wat betreft hun foerageergebied. De dieren foerageren ook in stedelijke omgeving bijvoorbeeld rondom lantaarnpalen.

Tegenover het verlies aan foerageergebied staat de aanleg van de ecozone langs de Esvelderbeek waarmee de foerageermogelijkheden voor vleermuizen juist toenemen. Dit zelfde geldt voor de nieuw te graven wateren in het plangebied zoals langs de Oostvenerweg.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies ten aanzien van ontheffingsaanvraag en vergunningsverlening

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen:

- Het bouwrijp maken van het elzenbroekbosje kan leiden tot het doden van waterspitsmuis (tabel 3 Ff-wet), waarmee art. 9 van de Ff-wet overtreden wordt. Gelet hierop is het aanvragen van een ontheffing van de Ff-wet gewenst. Het betreft een incidenteel zwervend exemplaar. Het bosje herbergt géén populatie waterspitsmuizen. De duurzame staat van instandhouding van de lokale populatie is dan ook niet in het geding. Nader onderzoek naar waterspitsmuis wordt niet zinvol geacht. Het vangen waterspitsmuizen is zeer arbeidsintensief waarbij de vangkans zeker bij incidenteel aanwezige dieren uiterst klein is. 'Geen vangst' geeft dan nog geen uitsluitsel. Bij de herinrichting van de Esvelderbeek wordt potentieel nieuw leefgebied gecreëerd voor waterspitsmuis.
- Bij de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maakt moet rekening worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels. Om verstoring te voorkomen wordt geadviseerd om heiwerkzaamheden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uit te voeren en/of om gebruik te maken van geluidsreducerende technieken. Ook bij het verwijderen van beplanting en grondverzet moet verstoring van broedvogels voorkomen worden (zie § 4.2).
- Het is mogelijk dat tijdens de ontwikkelingswerkzaamheden binnen het plangebied rugstreeppad opduikt. Indien de dieren het gebied gebruiken tijdens de werkzaamheden, zijn aanvullende maatregelen nodig om overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen en zorgvuldig handelen te garanderen.
- Ten aanzien van overige soortgroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden dan wel betreft het soorten van tabel 1 van de FF-wet waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing nodig is.

4.2 Ontheffingsaanvraag en randvoorwaarden bij uitvoering

Ontheffingsaanvraag waterspitsmuis

Er is geen noodzaak voor compensatie van waterspitsmuis. Er gaat geen essentieel leefgebied verloren. Mitigerende maatregelen als vangen en verplaatsen wordt niet zinvol geacht. Het vangen waterspitsmuizen is zeer arbeidsintensief waarbij de vangkans uiterst klein is. Als een dier gevangen wordt is de kans klein dat deze het overleefd, gezien het feit dat (water)spitsmuizen erg stressgevoelig zijn. Waterspitsmuis kan profiteren

van de aanleg van de ecozone langs de Esvelderbeek. Op 6 juli 2012 is in verband met de waterspitsmuis een ontheffingsaanvraag ingediend. Bij besluit van 29 augustus 2012 is door de Staatssecretaris van Economische Zaken op deze aanvraag beslist, inhoudende dat de werkzaamheden zonder ontheffing mogen worden uitgevoerd.

Randvoorwaarden bij uitvoering
Verstoring van broedvogels moet zo veel mogelijk voorkomen worden. Om verstoring te voorkomen wordt geadviseerd om heiwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren en/of om gebruik te maken van geluidsreducerende technieken. Verstoring kan geminimaliseerd worden door gebruik geluidsreducerende technieken, zoals gedempt heien. Zo kan gebruik gemaakt worden van geluidgedempte hydraulische blokken of geluidsisolerende mantels die tijdens het heien het blok en de paal omsluiten. Ook bij het verwijderen van beplanting en grondverzet moet verstoring van broedvogels voorkomen worden De broedperiode verschilt per soort. Globaal betreft het de periode maart tot augustus. Bij grondverzet moet o.a. rekening worden gehouden met nestplaatsen van kleine plevier. Kleine plevier broedt op open zandig terrein. Indien het verwijderen van beplanting binnen het broedseizoen gepland is, wordt aanbevolen deze pas uit te voeren indien vooraf door een terzake deskundige is vastgesteld dat er geen verstoring van broedvogels zal plaatsvinden.

Indien rugstreeppadden uit de omgeving het gebied koloniseren tijdens de werkzaamheden, zijn aanvullende maatregelen nodig om overtreding van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen en zorgvuldig handelen te garanderen. Hiervoor wordt verwezen naar de soortenstandaard voor de rugstreeppad (Ministerie van EL&I, 2011). Deze soortenstandaard bevat een set standaardmaatregelen, die een initiatiefnemer van een ruimtelijke ingreep kan of moet nemen als rugstreeppad in het geding is.

5 Literatuur

Bouman, H., 2007. Resultaten veldonderzoek vleermuizen, amfibieën en vogels 'Driehoek Harselaar' te Barneveld. Tauw B.V., Deventer.

Bügel Hajema, 2005. Advies Flora- en faunawet Harselaar Zuid. Bügel Hajema, Assen.

Dijk, A.J. van 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Dijk, A.J. van & Boele A., 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Dijk, S.D. van, Th. de Jong, P. Calle, C. Knotters, J. Noordijk & J.M. van Gooswilligen 2011. Het stroomgebied van de Esvelderbeek, Inventarisatie en beheer. Bureau Viridis, Culemborg.

FLORON, 2011. Nieuwe atlas van de Nederlandse flora. Stichting Floron, Nijmegen.

Huizenga, N. 2011. Werkatlas Zoogdieren van Gelderland.

Mertens, F., 2006. Het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten ten behoeve van een tracéstudie rond Voorthuizen. Adviesbureau Mertens, Wageningen.

Mertens, F., 2008. Actualisatie inventarisatie beschermde planten- en diersoorten ten behoeve van een tracéstudie rond Voorthuizen. Adviesbureau Mertens B.V., Wageningen.

Mertens, F., 2009. Veldinventarisatie flora en fauna MER Harselaar te Barneveld. Adviesbureau Mertens B.V., Wageningen.

Permentier, F. & A. van Paassen, 2009. Steenuil onder de pannen. Maatregelencatalogus ter verbetering van het leefgebied van de steenuil. Landschapsbeheer Nederland & STONE Steenuilenoverleg Nederland

Van den Bremer L., van Harxen R. & Stroeken R. 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Verbeylen G. & Marien G. (2009). Inventarisatie van en maatregelen voor de waterspitsmuis (Neomys fodiens) in Vlaams-Brabant. Rapport Natuur.studie 2009/12, Natuurpunt Studie (Zoogdierenwerkgroep), Mechelen, België.

Internet bronnen

http://www.waarneming.nl

http://www.eis-nederland.nl/

http://www.libellennet.nl/

http://www.vlinderstichting.nl/

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen.
In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Deze wetten vormen de Nederlandse invullingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen.
Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.5) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.
De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.
De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.
Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn[2]

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels. Alle inheemse vogels

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs geen dwingende redenen van groot openbaar belang als grond[3].

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

[2] Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

[3] Zie de vorige voetnoot.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd[4].

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang (zoals ruimtelijke ontwikkeling en inrichting);
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.
In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998[5][6]

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudings-doelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).
In de “oude” aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

[4] Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.
[5] Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure ‘Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998’ ()
[6] Op 1 februari 2009 is een wetswijziging van kracht geworden. De strekking daarvan is in deze paragraaf verwerkt.

Natura 2000-gebieden
Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de instandhoudingsdoelen, habitattypen of leefgebied van soorten verslechterd of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

Habitattoets
Een vergunning kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets[7]' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.
In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').
Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.
Als de verslechtering van habitattypen of het leefgebied van soorten niet-significant is en er geen significante verstoring optreedt, volgt een nadere toetsing (voorheen: 'verslechterings- en verstoringstoets'). In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar

[7] De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.
Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.
Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Beschermde natuurmonumenten
Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht
Artikel 19l legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten,

platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2004). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.
Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden gevergd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.5 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV 1993)[8] bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingszones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.
In de EHS geldt het 'nee, tenzij'-regime[9]. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

[8] Zie tevens de Nota Ruimte, ministerie van VROM, 2004.
[9] Zie de Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies; mei 2007.

Bijlage 2 Kaart plangebied

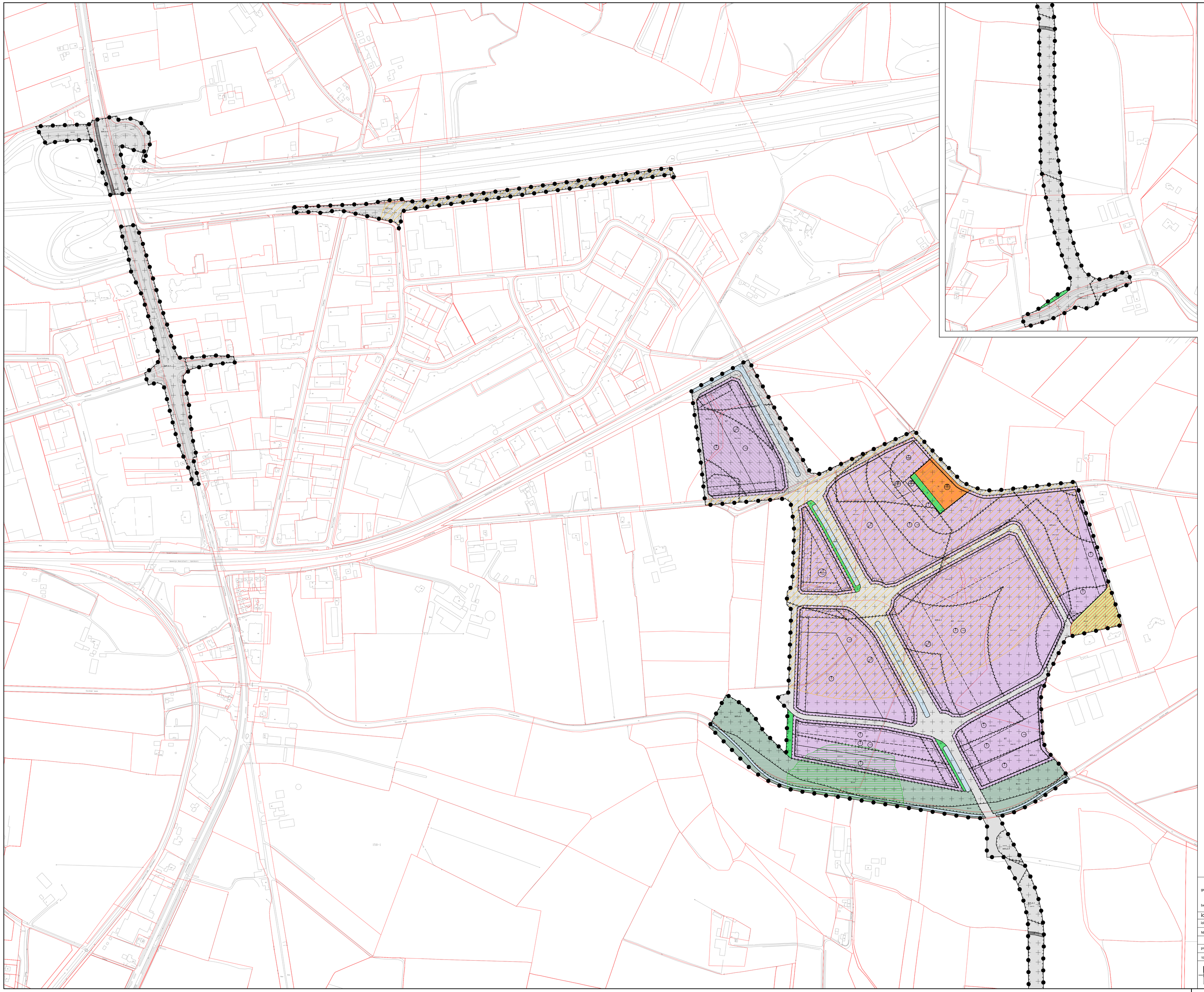

Plangebied

Plangrens

Enkelbestemmingen

- BT Bedrijventerrein
- G Groen
- H Horeca
- N Natuur
- T Tuin
- V Verkeer
- WA Water

Dubbelbestemmingen

- L-R Leiding - Riool
- WR-A,1 Waarde - Archeologie - 1

Gebiedsaanduidingen

- geluidzone - industrie
- gezoneerd industrieterrein
- milieuzone - geurzone
- wro-zone - wijzigingsgebied

Functieaanduidingen

- bedrijf van categorie 2-3.2
- bedrijf van categorie 3.1
- bedrijf van categorie 3.1-3.2
- bedrijf van categorie 3.1-4.1
- bedrijf van categorie 3.1-4.2
- bedrijf van categorie 3.1-5.1
- N natuur
- NUTS nutsvoorziening
- (wr-2) specifieke vorm van waarde - archeologie 1 - hoge verwachtingswaarde
- (wr-1) specifieke vorm van waarde - archeologie 1 - middelhoge verwachtingswaarde
- (wb) waterberging

Bouwvlakken

Bouwvlak

Bouwaanduidingen

- bba-14 specifieke bouwaanduiding - Beekzone
- bba-16 specifieke bouwaanduiding - Groene kader
- bba-17 specifieke bouwaanduiding - Noord-Zuidas
- bba-18 specifieke bouwaanduiding - Oost-Westas
- bba-19 specifieke bouwaanduiding - Spoorzone

Maatvoeringen

- 15 maximale bouwhoogte (m)
- 15 25% maximale bouwhoogte (m) en maximum bebouwingspercentage (%)
- 10 20 19 maximale goot-, bouwhoogte (m) en dakhelling (graden)
- 10 10 25 % maximale goot-, bouwhoogte (m) en maximum bebouwingspercentage (%)
- 70% maximum bebouwingspercentage (%)
- 15 25 70 % minimale en maximale bouwhoogte (m) en maximum bebouwingspercentage (%)
- 12-20 minimale-maximale bouwhoogte (m)

Figuren

gevellijn

Verklaringen

- ondergrond - topografisch
- ondergrond - kadastrale grenzen

gemeente **BARNEVELD**

bestemmingsplan **Harselaar-Zuid Fase 1a**

noordpijl

identificatie	planstatus		tekening	
identificatiecode	datum	status	schaal	: 1:2500
NL.IMRO.0203.1017-0003	19-08-2009	concept	afmeting	: A0
	26-10-2010	voorontwerp	bladnummer	: 1
projectnummer	02-08-2012	ontwerp	aantal bladen	: 1
108.12873.04	09-07-2013	concept vaststelling	bestand	: 0XYY-BPL

RBOI stedebouw en landschap
postbus 150
3000 AD Rotterdam
010-2018555
info@rboi.nl
www.rboi.nl
referte : mr drs J.L. Damen
getekend : f.t.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl